

Tanegység elnevezése, kódszáma:

Történelemtanítás elmélete (történelemdidaktika) BMNTÖ11900M
Előadás

Az oktató neve:

Dr. Kaposi József István

Az óra megtartásának ideje és helye:

Hétfő 8.30-10.00
BTK Ans 012/A

Az előadások célja:

Az előadás célja, hogy a hallgatók megismerjék a történelmi múlt feldolgozásának koronként különböző jellemzőit és formáit. Ennek keretében fontos, hogy a hallgatók képet kapjanak a történelmi munka sajátosságairól, jellemző módszereiről. Megismerjék a történelmi tanulás sajátosságait, a történelem didaktika hídszerepét a szaktárgyi ismeretek és az általános pedagógiai között. Feldolgozzák és értelmezzék az elmúlt évtized történelem tanításának tartalmi és didaktikai változásait, jellemzőit. Tisztában legyenek a történelemtanítást meghatározó jogi és pedagógiai dokumentumok tartalmaival és szándékaival. Felismerjék a történelemtanítás kultúra közvetítő szerepét, illetve feldolgozzák a pedagógiai kutatás meghatározó eszközeit. Kitekintésük legyen a történelemdidaktika nemzetközi jellemzőire, különös tekintettel az Európai Unióra.

Módszerek:

Tanári előadás; bizonyos metodikai elemek Power Point-ban illetve ábrakon, sokszorosított anyagokon történő szemléltetése; szükséges dokumentumok (tanterv, érettségi követelmények) elemző tanulmányozása

Tematika

1. február 10. Mi a történelem? A múlt értelmezésének kérdései
2. február 17. A történelemdidaktika általános kérdései
3. február 24. A történelemtanítás általános funkciói, módszerei
4. március 3. A történelemtanítási módszerei, stratégiái
5. március 10. A történelmi gondolkodás fejlesztése, új irányai
6. március 17. Az új Nemzeti alaptanterv és a kerettantervek
7. március 24. Az Ember és társadalom műveltségterület kerettantervei

8. március 31. A taxonómiák, követelmények jellemzői, funkciói
9. április 7. A történelemérettségi alapelvei, tapasztalatai
10. április 28. Tankönyvelméleti kérdések
11. május 5. Interaktív és reflektív tanítási módszerek
12. május 12. Új feladattípusok a történelemtanításban.

Követelmény, az értékelés alapja:

- Dolgozzák fel a történelem és pedagógiai tudományban végbement szemléleti változások jellemzőit.
- Tekintsék át az európai történelemtanítás jellemzőit
- Ismerjék meg a történelemdidaktika értelmezésének kereteit.
- Ismerjék meg a tananyag kiválasztás kritériumait, a tantervek és vizsgakövetelmények jellemzőit.
- Dolgozzák fel az új történelemérettségi jellemzőit és hatásait.
- Ismerjék meg a tankönyvelemzés szempontjait
- Legyenek tisztában az új tanítási módszerekkel
- Félév végi kollokvium

Kollokviumi tematika

1. A történettudomány változásai, új trendek és jellemzők
2. Paradigmaváltás a tudásfelfogásban
3. A történelemdidaktika értelmezése
4. Az új történelemtanítás általános funkciói, jellemzői
5. A történelmi gondolkodás fejlesztése
6. Az Ember és Társadalom műveltségterület szabályozása a Nemzeti Alaptantervben
7. Az Ember és Társadalom műveltségterület szabályozása a kerettantervekben
8. A történelemérettségi vizsgakövetelmények jellemzői, felépítésük
9. A tankönyvek minőségi kritériumai
10. A feladatok funkciói, jellemzői a tananyag feldolgozásában
11. Új feldolgozási módszerek (projekt, kooperatív tanulás)

A kollokvium (szóbeli vizsga)

A szóbeli vizsgán két feladatot kell a hallgatónak megoldani. Az első feladat az előadás, illetve szeminárium tematikájához kapcsolódó elméleti kérdés kifejtését várja el. A második feladat keretében a vizsgán kapott tankönyvrészlet vagy információforrás (szöveg, kép, ábra stb.) alapján kell feldolgozási módszereket kidolgozni.

Bibliográfia:

Alapdokumentumok:

Nemzeti Alaptanterv, Magyar Közlöny, 2012. évi 66. szám, Melléklet a 110/2012. (VI. 4.) Korm. rendelethez

http://www.kaposijozsef.hu/wp-content/uploads/2012/09/MK_NAT_2012.pdf

A kerettantervek (2012)

51/2012 Kormányrendelet – <http://kerettanterv.ofi.hu/>

Az érettségi vizsga általános és részletes követelményei (2005)

100/97. Korm. rendelet

40/2002 OM rendelet

http://net.jogtar.hu/jr/gen/hjegy_doc.cgi?docid=99700100.KOR

http://net.jogtar.hu/jr/gen/hjegy_doc.cgi?docid=A0200040.OM

Egy új középiskolai tankönyvcsalád illetve feladatgyűjtemény ismerete

Kötelező irodalom:

Az előadásokon elhangzottak vázlata (PPKE Ped. Intézet honlap)

Fischerné Dárdai Ágnes: Történelemtanítás Magyarországon a XXI. század elején (Helyzetkép és perspektíva);

<http://www.folyoirat.tortenelemtanitas.hu/2010/02/fischerne-dardai-agnes-tortenelemtanitas-magyarorszagon-a-xxi-szazad-elejen-helyzetkep-es-perspektiva/>

Történelemtanítás, történelem-szaktanársági portál,

<http://www.tortenelemtanitas.hu/>

F. Dárdai Ágnes: A Történelmi tanulás sajátosságai, *in*: Történelmi megismerés – történelmi gondolkodás. I.-II. kötet. A történelemtanári továbbképzés kiskönyvtára XLI., Budapest, 2006.

<http://digitalia.lib.pte.hu/?p=1296>

Kaposi József: A tartalmi szabályozás hazai változásai (2011-2013)

http://www.kaposijozsef.hu/wp-content/uploads/2011/09/A-tartalmi-szabalyozas-valtozasai_upsz.pdf

Kaposi József: Változás az állandóságban – Az új történelemérettségi. Új érettségi Magyarországon, Honnan, hová, hogyan? Egy folyamat állomásai, OKI, 2006. (73-104.o.)

<http://www.ofi.hu/tudastar/erettsegi/uj-erettsegi/valtozas-allandosagban>

Kaposi József: Széljegyzetek a történelemtanítás gyakorlatának alakulásáról. *Új Pedagógiai Szemle*, 2010. 3-4. 69-92. p

http://www.epa.hu/00000/00035/00140/pdf/EPA00035_upsz_2010_3-4_069-092.pdf

Kaposi József: Történelmi gondolkodás fejlesztése. In: Bencéné Fekete Andrea (szerk.): *Lehetőségek és alternatívák a Kárpát-medencében: Módszertani tanulmányok*. Kaposvári Egyetem Pedagógiai Kara, 2011., 357-366. p.

Kojanitz László: A történelmi gondolkodás fejlesztése
http://epa.oszk.hu/00000/00011/00173/pdf/EPA00011_iskolakultura_2013_2_028-047.pdf

Kojanitz László: A kérdésorientált (inquiry based) történelemtanítás összekapcsolása az IKT adta lehetőségekkel In: *Iskolakultúra*, ISSN 1215-5233 , 2010. (20. évf.) 9. sz. 65-81. old.
<http://epa.oszk.hu/00000/00011/00150/pdf/2010-09.pdf#page=65>

Sávoly Mária: „Történettudás nélkül ki foghatja fel tisztán a jelent?” A történelemoktatás erkölcsnevelő szerepéről In: *Mester és tanítvány*, ISSN 1785-4342 , 2004. (1. évf.) 1. sz. 126-134. old.

Knausz Imre: *Évszámokon innen és túl... Megújuló történelemtanítás*. Műszaki Könyvkiadó, Budapest, 2001.

Feldolgozandó irodalom:

Történelemelmélet I-II. szerk.: Gyurgyák János - Kisantal Tamás Osiris Kiadó és Szolgáltató Kft. 2006.

Az iskolai műveltség szerk.: Csapó Benő Osiris Kiadó, Budapest. 2002.

Báthory Zoltán: *Tanulók, iskolák, különbségek*, Okker Oktatási Kiadó, Budapest, 2000.

Bevezetés a pedagógiai kutatás módszereibe, szerk. Falus Iván, Műszaki Tankönyvkiadó, Budapest, 2000.

Kojanitz László: A tankönyvek minőségének megítélése (*Iskolakultúra* 2007/6.-7.)
http://epa.oszk.hu/00000/00011/00116/pdf/iskolakultura_EPA00011_2007_06_07_114-126.pdf

Sávoly Mária: A történelmi idő- és térbeli egység néhány aktuális vonatkozása a történelemoktatásban. IN: *Történelemmethodikai műhelytanulmányok*. Szerk: V. Molnár László Bp. Tárogató kiadó, 1996.

Katona – Ládi – Széplaki – Szombatiné szerk.: *A tanári mesterség gyakorlata (Tanárképzés és tudomány)* (Tankönyvkiadó, ELTE Tanítóképző Kar, 2003)